

ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

ΕΠΟΧΗ καύσωνος ἀφορήτου ἐν Ἀθήναις.
Μὴν Ἰούλιος καὶ ὥρα ἐννάτη τῆς νυκτός.
Ἡ σκηνὴ ἐν τινὶ θερινῷ θεάτρῳ τῆς πόλεως.
Ἡ πλατεῖα τοῦ θεάτρου πλήρης καὶ καθόσον ἡ ὥρα
παρέρχεται κατὰ τοσοῦτον αἱ ῥάβδοι τῶν ἀκροατῶν καταπίπτουσι
βαρεῖς ἐπὶ τῶν ξυλίνων θρονίων, γνωστῇ ἐκδήλωσις τῆς ἀνυπο-
μονησίας τοῦ κοινοῦ ὅπως ἀπολαύσῃ ὅσον τὸ δυνατόν ἐνωρίτερον
τοῦ θεάματος διὰ πολλοὺς λόγους. Ἡ μουσικὴ ἀνάλογος πάντοτε
μὲ τὴν ἐποχὴν καὶ τὸ θέατρον, τελειώνει μεγάλην εἰσαγωγὴν, δὲν
ἐνθυμοῦμαι τίνος μελοδράματος, οἰκτρῶς δολοφονηθεῖσαν, ἀποκο-
πεῖσαν, κατακερματισθεῖσαν, μετασχηματισθεῖσαν... καὶ τὰ λοιπά.

Τὸ κοινὸν ἀνυπομονεῖ· οἱ ἡσυχώτεροι τῶν ἀκροατῶν διαμαρ-
τύρονται διὰ παραπονετικῶν πρὸς τοὺς παρακαθημένους ἐκφρά-
σεων ἐπὶ τῇ βραδύτητι τῆς ἐνάξεως, οἱ δὲ νευρικώτεροι διὰ
φωνῶν καὶ ῥαβδοκυπημάτων ἐπαναστατικῶν.

Τέλος ἡ αὐλαία αἵρεται.

Παριστάνεται, νομίζω, δρᾶμα θεαματικόν.

Ἀποτείνομαι πρὸς τινὰ φίλον μου :

— Θὰ μείνῃς κάτω, εἰς τὴν πλατεῖαν ἢ θέλεις νὰ ἔλθῃς μαζί
μου μέσα ἔς τὴν σκηνή; Τί λές; ἔρχεσαι;

— Ὁχι... θὰ καθήσω ἔς τὴν θέσιν μου.

— Πολὺ καλὰ λοιπόν... ἐγὼ πηγαίνω μέσα καὶ σε ἑρρίσκω
ἔς τὸ τέλος...

— Au revoir ἔπειτα

— Νὰ μὴ σέ χάσω.

..

Τὸ καμαρίνι τοῦ ἡθοποιοῦ κυρίου Α' εἶνε ὀλίγον τι εὐρυ-
χωρότερον τῶν ἄλλων τοῦ μικροῦ θερινοῦ θεάτρου. Ἐπιφάνεια
δύο περίπου τετραγωνικῶν μέτρων καὶ ὕψος μόλις δύο πήχεων.
Πρὸς τινὰ πλευρὰν ὀλίγον ἀνωθεν μικρὸν παράθυρον, κάτωθεν δὲ
τούτου μικρὸς καθρέπτης τοῦ προστυχωτέρου εἶδους στηριζόμενος

ἐπὶ τοῦ τοίχου· πλαγίως κηρίον ἀνημμένον οὐτινος ἢ φλόξ ἤρεμος, ἀκίνητος ὡς ἐκ τῆς ἐπικρατούσης νηνεμίας, ἀπολήγει κωνοειδῶς εἰς λεπτοτάτην πεφυρακτωμένην βελόνην. Ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς τραπέζης, ἐφ' ἧς στηρίζεται ὁ καθρέπτης καὶ τὸ κηρίον, ἓνα κουτὶ μὲ πούδραν ἐκ Ζακύνθου, δύο ἢ τρεῖς φελοὶ ἀπὸ φιάλας οἶνου ἴσως, ἀπηνθρακωμένοι κατὰ τὸ ἥμισυ, μικρὸν ψαλιδάκι, βελόνη μετὰ κλωστῆς, κτένιον, ψήκτρα τῶν ἐνδυμάτων, ἑτέρα τῆς κεφαλῆς, ψιμμύθιον ἐρυθροῦν καὶ λευκόν, μικρὸν ὥρολόγιον ἀργυροῦν ἄνευ καδένας καὶ χειρόγραφον ὀλιγοσέλιδον κατερρυπωμένον, φέρον τὰς ρυτίδας τῆς πολυκαιρίας, κατὰστικτον ἐκ τοῦ στάζοντος ἐνίοτε κηροπηγίου, ἐπὶ τῶν σελίδων, ἐν αἷς παρὰ τοὺς διὰ μελάνης καλλιγραφικῶς ὁπωσοῦν κεχαραγμένους ἐλληνικοὺς χαρακτῆρας διακρίνονται εὐκόλως διορθώσεις καὶ ἀπαλείψεις μὲ μολυβδοκόνδυλον τεφρόχρουν ἢ παχεῖα· γραμμαὶ ἐπισημειώσεων δι' ὁμοίου ἐρυθροῦ χρώματος ἢ κυανοῦ, φιλολογικαὶ παρατηρήσεις ἀνεξελεγκτοὶ ἐκ μέρους τοῦ ἡθοποιοῦ διορθοῦντος προχείρως τὸν ποιητὴν. Ἐπὶ τοῦ τοίχου δεξιᾷ, σειρὰ παχυτάτων καὶ ὀξέων πρὸς τὸ ἐν ἄκρον ἤλων, ἐμπεπηγμένων στερεῶς ἐπὶ τοῦ τοίχου, ἐξ ὧν κρέμονται ἀναμῖξ στολὴ ἱππότου τοῦ Μέσου αἰῶνος καὶ φράκον τοῦ τελευταίου, κατὰ φαντασίαν, παρισινοῦ συρμοῦ, ἐρυθροῦν δόμινον καὶ μανδύας τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους, ψιάθινος πῖλος ἐκ τοῦ πάλαι ποτὲ καταστήματος τοῦ κ. Γάτ, κράνος μακεδονικόν, λουστρίνια ἀποστίλθοντα καὶ ὑψηλὰ κρητικὰ ὑποδήματα — πιθανὸν διὰ τὸ δοᾶμα τοῦ κ. Ἀμπελᾶ. «Κρῆτες καὶ Βενετοί,» ὑποκάμισον ἐκ λινοῦ καὶ βράχα τῆς Πλάκας ἐν σχήματι Μογκολφιερείου σφαίρας, πρωτοφανὲς συνταυτισμὸς τῶν αἰώνων, ἀπρόοπτος συνάντησις τῆς ἀνιούσης καὶ κατιούσης σταδιοδρομίας τῆς Μόδας à travers les âges et les siècles, ἀνεπίσημον παράρτημα ἐμπορικοῦ καταστήματος ἐνοικιάζοντος παντὸς εἶδους ἀμφισμὸν ὡς τὰ κατὰ τὰς Ἀπόκρεω παρόμοια τοιαῦτα ἐν Ἀθήναις ἐν τῇ ὁδῷ Ἑρμοῦ καὶ Αἰόλου, θέαμα μοναδικὸν καὶ περίεργον πράγματι, ἐπισύρον τὰ βλέμματα τοῦ κατὰ πρῶτον εἰσερχομένου. Ἐπὶ τῆς γωνίας τοῦ τοίχου ῥάβδος, μαστίγιον, ξίφος ἐσχωριασμένον καὶ ὀλίγον κάτωθεν πιστόλιον ἐρριμένον μετὰ δύο δολοφονικῶν στιλέτων. προωρισμένων, ἄνευ ἀμφιβολίας, διὰ τὸν ραδιοῦργον τοῦ θιάσου. Κάτωθεν τῆς τραπέζης μικρὰ ἐρυθροῦ χρώματος στενόλαιμος ὑδρία πεπληρωμένη ὕδατος καὶ τεμάχια ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων πεπατημένων, ἀναγράφοντα ἴσως ἐγκώμια προηγηθείσης παραστάσεως. Τὰς τέσσαρας πλευρὰς τοῦ μικροῦ δωματίου καλύπτουσι κεκολλημένα διάφορα μικρὰ καὶ μεγάλα θεατρικὰ προγράμματα διαφόρων χρωμάτων καὶ ἐποχῶν τοῦ ἰδίου θιάσου, tapisserie origi-

nale, ἡ πρόσωπα φανταστικῶν ἡρώων ἀρειμανίως τὸν μύστακα ἀνεστραμμένον ἔχοντα ἢ γυμνάσματα πρόχειρα ἀτέχνων σκηνογράφων ἐκλαμβανόμενα ἢ ὡς συμβολικαὶ παραστάσεις ἀγνώστου τέχνης ἢ ὡς μορφαὶ ὄντων ἀγνώστου ὑπάρξεως. Μικρὰ θύρα, ἐφ' ἧς ἐπὶ τοῦ ἔξω μέρους εἶνε, προφανῶς διὰ τοῦ λιχανοῦ ἐμβαπτισθέντος ἐντὸς μελάνης ἢ πρασίνου χρώματος, γεγραμμένη κακῶς αὐστηροτάτη ἀπαγόρευσις τῆς εἰσόδου «εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας ἐργασίαν», φέρει πρὸς τὸν κυκλωτερώς περιζώνοντα τὴν σκηνὴν διάδρομον, μεθ' ὃν ἡ σκηνή.

Τὸ δρᾶμα ἤρχισε πρὸ πολλοῦ, ἡ συχία δὲ βασιλεύει εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ θεάτρου, τῶν πάντων παρακολουθούντων τὴν ἀνέλιξιν τῆς περιπετειώδους ὑποθέσεως τοῦ ἀφανοῦς καὶ ἀσήμου δραματούργου, κύριος οἶδε τίνος ἐθνικότητος, συρράφαντος ἐκτρωματικῶς τὰς ἀηδεστέρας σκηνὰς μετὰ τῶν φρικωδεστέρων ἐγκλημάτων. δραματούργου ἔχοντος ὡς τύπον ἰδανικοῦ Πραντζίνηδες καὶ Ἀντεροβγάλτας τοῦ Λονδίνου, ἀναμίζαντος τοὺς ἀπιθανωτέρους διαλόγους μετὰ τῶν τερατωδεστέρων ἐπεισοδίων, τῶν μελοδραματικωτέρων ἐκχύσεων βρωμοαισθημάτων ποταπῶν καὶ χυδαιοτάτων. ἐγκατασπείραντος τετριμμένας δημοκοπικὰς ἰδέας κατὰ τῶν πλουσίων καὶ τῆς βασιλείας, συσσωρεύσαντος κοινούς τόπους καὶ ψευδεῖς συγκινήσεις, διαπράξαντος καθαρῶς φιλολογικὸν πραξικόπημα ἐπιτρεπόμενον μόνον εἰς Βούλγαρον δραματούργον ἐσχάτης τάξεως, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ὅμως, φίλτατε ἀναγνώστα, μάθε ὅτι ἐξαρτᾶται δυστυχῶς ἡ ζωὴ, ἡ συντήρησις καὶ ὁ σιτισμὸς ὀλοκλήρου τοῦ θιάσου, κατ' ἀνάγκην ὀφειλομένη εἰς τὰς καλαισθητικὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἐλληνικοῦ δημοσίου ἐννοοῦντος σήμερον τὴν συγκίνησιν ποταμούς δακρύων καὶ ἀγωνίαν τοῦ στήθους φρικώδη, τὸν γέλωτα προῖόν ἀσέμνων κινήσεων καὶ χονδροειδεστάτων κωμικῶν ἐκφράσεων τοῦ 1830, τὸ θέατρον μπακάλικον ὅπου ὁ καθένας κάνει ὅ,τι τοῦ κατέβει 'ς τὸ κεφάλι

Horror! Horror! Horror!

— Καλησπέρα φίλτατε Α....

— "Ω! Καλησπέρα... τί κάνεις;... μὲ συγχωρεῖς... βιάζομαι νὰ ντυθῶ... δὲν κάθεται;

Εἰσῆλθον εἰς τὸ καμαρίνι καὶ ἐκάθησα χωρὶς νὰ ἐνογλήσω τὸν φίλον μου ἡθοποιόν, ὅστις περιρρέομενος ἀπὸ τὸν ἰδρωτὰ ἐπρόκειτο νὰ ὑποδυθῇ πρόσωπον Ῥώσου στρατηγοῦ καταφθάσαντος ἐκ Σι-

θηρίας καὶ φέροντος στολὴν ἐν καιρῷ χειμῶνος μετ' ἐπενδύτου μακροτάτου καὶ βαρυτάτου.

— Μωρὲ ἀδελφέ, τῷ εἶπεν, τί ζέστη ἦτανε αὐτὴ σήμερα;

— 'Αὐ' τί νὰ πῶ ἐγὼ ὁ καχομοίρης ποῦ στάζω... μοὶ ἀπῆν-
τησε στένων ὁ δυστυχής... δὲν βλέπεις τί φορῶ... πῶ! πῶ!
πῶ! κοντεύω νὰ σκάσω... τί διάβολο τοῦρθε κι' αὐτουνοῦ (καὶ
ἐπρόφερε τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως) νὰ βάλῃ μέσα 'ς τὸ δρᾶμα
'Ρῶσσο στρατηγό... Καὶ σάματις κίνω καὶ τίποτε... μονάχα
ποῦ ντύνομαι καὶ λέω δυὸ λέξεις 'ς τὴν πρώτη καὶ 'ς τὴν τελευ-
ταία πράξι... φαντάσου λοιπὸν τί τραβῶ... Οὐφ!

Καὶ ἐξηκολούθει νὰ μοὶ ὁμιλῇ, ἐνδύμενος καὶ προσέχων συγ-
χρόνως εἰς τὸ δρᾶμα ἀπὸ τῆς θέσεώς του.

Αἰφνης μετὰ τινὰς στιγμὰς τὸν βλέπω σπασμωδικῶς στρέφοντα
τὴν κεφαλὴν καὶ ἀναζητοῦντα τὸ ξίφος του.

— Τὸ σπαθὶ μου... μωρὲ τὸ σπαθὶ μου... ποῦ 'ς τὸ διάβολο
εἶνε... ᾶ, νὰ το... ὅχι... δὲν εἶνε αὐτό... Βρὲ Κωστῆ... Διο-
νύση... ποῦ εἶνε τὸ σπαθὶ μου, μωρὲ σκυλιά;... Τὸ σπαθὶ,
μωρὲ Κωστῆ...

Ἡ σκηνὴ καθ' ἣν ἐπρόκειτο νὰ λάβῃ μέρος ἐπλησίαζεν, ἤκούετο
δὲ ἐν τῇ σκηνῇ ὁ διάλογος:

— «Λοιπὸν πρέπει νὰ μάθῃς ὅτι θὰ σὲ φονεύσω...»

Ἐσωθεν δὲ ἡ φωνὴ τοῦ ἡθοποιοῦ.

— «Φέρτε μου τὸ κασκέττο γρήγωρα...»

Ἐν τῇ σκηνῇ.

— «Ποῦ εἶνε ὁ ἀξιωματικός; ποῦ εἶνε ὁ στρατηγὸς τῆς 'Ρωσ-
σίας; ὁ Καραγιαννώφ 'Ιδάν; αἱ;...»

Ἐσωθεν δέ:

— «Νὰ πάρῃ ὁ διάβολος τὸν πατέρα σου... βρὲ ξεκουτιάρη
Κωστῆ... καχοχρονονάχεις... παληάνθρωπε... ποῦ τῶβαλες,
βρὲ χαμάλη, τὸ σπαθὶ μου;...»

Ἐπὶ τέλους τὸ ξίφος εὑρέθη καὶ ὁ στρατηγὸς εἰσέρχεται εἰς τὴν
σκηνήν, καθ' ἣν στιγμὴν ἐξέρχεται μελανεῖμων κυρία δυσχυρροῦσα
καὶ ἀποτεταμένη πρὸς ἐμὲ ἰστάμενον πλησίον τῶν παρασκηνίων:

— «Μὰ τί τὰ θέλεις... κατήντησε πλέον αὐτὸς ὁ ὑποβολεὺς
ἀνυπόφορος... δὲν ἀκούεται καθόλου... ὁ παληάνθρωπος ἀλήθεια
κι' ἀπαλήθεια... ἔτσι μοῦρθε νὰ τοῦ δώσω μιὰ κλωτσιὰ 'ς τὰ
μουτρα...»

Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ καμκρίνι της μανιώδης ἐξ ὀργῆς.

Αἰφνης πυροβολισμὸς ἐν τῇ σκηνῇ.

Ἐπὶ τῶν ἀντιθέτων πρὸς ἐμὲ παρασκηνίων τρεῖς ἄλλοι ἡθοποιοὶ
χαριτολογοῦντες καὶ ψιθυρίζοντες:

— «Βάρ' του κι' ἄλλη μία... βάρ' του Γρηγόρη... μπήχτου τήνε... ἀπάνω του... φωτιά...»

Ὁ στρατηγὸς φέρεται πληγωμένος ἔξω τῆς σκηνῆς, ἀλλ' ἐγείρεται αὐτοστιγμὴ καὶ διατάσσει μικρὸν ὑπηρέτην :

— «Ὶε μικρέ... τρέχα πὲς κάτω ᾗ τοὺς μουζικάντες νὰ στείλουν τὸ βιολί, τὴν τρόμπα καὶ τὰ δύο κλαρινέτα .. μὰ γρήγορα... τὰ θέλουμε τώρα...»

Μετ' ὀλίγον τέσσαρες μουσικοὶ ἐκ τῆς ὀρχήστρας τοποθετοῦνται εἰς μίαν γωνίαν τῆς σκηνῆς καὶ ἀνακρούουν τὸ γνωστὸν πένθιμον ἐμβατήριον τῆς Ἰόνης, ἐνῶ γελοῦν ἀκαταπαύστως καὶ οἱ τέσσαρες βλέποντες τὸν κωμικὸν τοῦ θιάσου ἐνδυσόμενον καὶ μορφάζοντα ἀπὸ τὸ ἀντίθετον μέρος.

Τὸ μέλος παύει, οἱ μουσικοὶ ἐξέρχονται, ὁ γέλως καθίσταται ἄσβεστος καὶ ἀρχίζουν πλέον ἢ φάπαις μετὰ τῶν.

Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἡ μελανείμων κυρία ἐκπνέει ἐπὶ σκηνῆς, ἔσωθεν δὲ ἀκούεται φωνή : — «Ψόφα...» Αἶφνης μεταλλαγὴ τῆς σκηνῆς. Ἀκούονται αἱ φωναὶ τοῦ μηχανικοῦ πρὸς τοὺς ὑπηρέτας, σπάζουν δύο καρούλια, ξεσχιζεται ἡ σκηνή, ὁ διευθυντὴς θυμωθεὶς ὠρύεται καὶ ἐν τῇ παραφορᾷ του ἀπειλεῖ τὸν μηχανικόν, ὅστις σιωπᾷ μὲν ἐνώπιόν του, ἀλλ' ἐκστομίζει τὰς χυδαιοτέρας ὕβρεις κατ' ἑἰαν ἐναντίον του.

Τὸ δρᾶμα καθίσταται περιπλοκώτερον. Αἱ κυρίαὶ πᾶσαι ἀνεξαρτέτως ὑγραίνουσι τὰ μανδῆλιά των καὶ οἱ κύριοι διαμαρτύρονται ἰδίᾳ λέγοντες :

— «ὦχ ἀδερφέ... ὅλη τὴν ἡμέρα σκουτούραις, βάσανα, τὸ βράδυ θέλωμε καὶ ὀλίγα γέλοια... τί εἶν' αὐτά!...»

Ἐν τούτοις τὸ δρᾶμα συναρπάζει πάντας.

Εἰσέρχονται καὶ ἐξέρχονται ὅλοι οἱ ἡθοποιοὶ τοῦ θιάσου λαθόντες μέρος ἐξαιρετικῶς κατ' ἐκείνην τὴν ἐσπέραν.

Ἡ συγκίνησις κορυφοῦται καὶ παχυτάτη κυρία παντοπώλου λιποθυμεῖ ἀνακράζουσα μετὰ φωνῆς διακοπεῖσις ἀποτόμως :

— «Ἀμάν...»

Τὸ κοινὸν ἑξαλλον χειροκροτεῖ καὶ φωνάζει ἐνῶ μερικοὶ καθαλιέροι προστρέχουν βοηθοῦντες τὴν λιποθυμήσαντα κυρίαν παντοπώλου.

Ὁ θόρυβος ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν καθίσταται ἀνυπόφορος. Ὁ ὑποβολεὺς δὲν ἀκούεται, ὁ κ. ὑπαστυνόμος συνοδευόμενος ἀπὸ δύο ἢ τρεῖς κλητῆρας ἐπεμβαίνει, ὀργίζεται ὁ πρωταγωνιστής, ἔσωθεν δύο λοῦστροι ἀποτελοῦντες τὴν τιμητικὴν φρουρὰν τοῦ Ὶώσσου στρατηγοῦ ἀρπάζονται καὶ πέφτει ξύλο, τὸ δὲ κοινὸν χειροκροτεῖ τὸ δρᾶμα, ὅπερ εὕρισκε ἐξοχόν. Εἰσέρχεται ὁ Ὶώσσης στρατηγὸς

μετὰ στρατιωτῶν. Συμπλοκή ἐν τῇ σκηνῇ. Ὁ κοινορτὸς ἐγείρεται καὶ πλημμυρεῖ τὴν σκηνὴν μετὰ τῶν παρασκηνίων. Οἱ μὲν βήχουν, οἱ δὲ παρνίζονται, ὁ καύσων ἀνυπόφορος, ὁ ἰδρὼς τρέχει ἀπὸ τοῦ προσώπου πάντων τῶν ἡθοποιῶν καὶ τέλος ἡ αὐλαία πίπτει μετὰ φρικώδη ἀγωνίαν κοινοῦ καὶ ἡθοποιῶν ἐπὶ τετράωρον, ἐνῶ σπεύδω νὰ εὕρω τὸν ἐγκαταλειφθέντα φίλον μου, οὐτινος ἡ τύχη ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν θὰ ᾔτο καλλιτέρα τῆς ἰδικῆς μου.

[Ἀθήναι, Ἰούλιος 1889.]

Στέφανος Ι. Στεφάνου

ΕΝ ΣΦΑΛΜΑ ΤΟΥ ΥΨΙΣΤΟΥ

Συχώρεσέ με Πλάστη μου εἰς τολμήσω
μὲ μιὰ μου παρατήρησι νὰ σ' ἐροχλήσω,
γὰρ πές μου θεέ, 'ς τοὺς μῆνες τούτους τοὺς ὠραίους
τί σου κατέβηκε νὰ φτιάσης τοὺς χορέους ;

Μὲ ἔκαμαν πολλὰς νυχτιὰς νὰ ξενοχτίσω,
μοῦ πῆραν αἶμα δίχως νὰ χροολογήσω,
νὰ συχαθῶ μ' ἐκάνανε τὸν ἑαυτό μου,
μὲ ἔκαμαν νὰ βλαστημήσω . . . τὸ θεό μου! . .

Ἦς τὸν οὐρανὸ ψηλά, Μεγαλοδύναμέ μου,
ἔχεις καὶ σὺ χορέους ; . . . αἶ ! γιὰ 'πέ μου !
αἶν ἔχεις, σὲ λυποῦμαι . . . Καὶ τὸ δίχως ἄλλο
τὰ ἐννοιώσεις τί σφάλμα ἔκαμες μεγάλο ! . .

[Ἀθήναι, Μάιος, Ἰούνιος, Ἰούλιος, 1889]

Νίκος Α. Κοτσελόπουλος